

Άρειος Πάγος 1576/1988,

Πηγή: Ποιν. Χρ. Τόμ. ΑΘ' 1989 σελ. 397

Περίληψη: "Στοιχεία της αμέλειας χωρίς συνείδηση. - Πότε υπάρχει έλλειψη αιτιολογίας, εσφαλμένη ερμηνεία και εφαρμογή του νόμου, και ειδικότερα έλλειψη νόμιμης βάσης. - Ορθή και αιτιολογημένη καταδίκη για σωματική βλάβη από αμέλεια της αναιρεσιούσας, επιβλέπουσας μηχανικού αναγειρόμενης πολυκατοικίας, η οποία δεν κάλυψε τα φρεάτια του ανελκυστήρα, ούτε τοποθέτησε προστατευτικά κιγκλιδώματα, με αποτέλεσμα να πέσει και να τραυματιστεί τεχνίτης εργαζόμενος στην οικοδομή. - Η αιτιολογία εκτείνεται και στους αυτοτελείς ισχυρισμούς του κατηγορουμένου. - Έννοια αυτοτελών ισχυρισμών. - Έννοια νομικής και πραγματικής πλάνης".

Απόφαση Δικαστηρίου

Προεδρεύων ο αντιπρόεδρος: Π. ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΣ

Εισηγητής ο αρεοπαγίτης: Γ. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ

Δικηγόροι Α. Κωνσταντινίδης, Π. Κατσιγιάννης

Επειδή, από το συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 28 και 314 του ΠΚ σαφώς συνάγεται, ότι για τη θεμελίωση των προβλεπομένων από αυτές πλημμελημάτων της σωματικής βλάβης από αμέλεια, στην περίπτωση της αμέλειας χωρίς συνείδηση, απαιτούνται τα εξής στοιχεία:

α) Να μη καταβλήθηκε από το δράστη η επιβαλλόμενη κατ' αντικειμενική κρίση προσοχή την οποία κάθε μετρίως συνειδητός και ευσυνείδητος άνθρωπος οφείλει κάτω από τις ίδιες πραγματικές περιστάσεις να καταβάλει, με βάση τους νομικούς κανόνες, τις συνήθειες που επικρατούν στις συναλλαγές και της κοινής, κατά τη συνήθη πορεία των πραγμάτων, πείρας και λογικής,

β) να μπορούσε αυτός με βάση τις προσωπικές του περιστάσεις, ιδιότητες, γνώσεις και ικανότητες και κυρίως εξ αιτίας της υπηρεσίας του ή του επαγγέλματός του να προβλέψει και να αποφύγει το αξιόποιο αποτέλεσμα και

γ) να υπήρχε αιτιώδης σύνδεσμος μεταξύ της ενέργειας, ή παράλειψης του δράστη και του αποτελέσματος που επήλθε.

Επειδή, έλλειψη της κατά τα άρθρα 93 § 3 του Συντάγματος και 139 του ΚΠ Δικονομίας ειδικής και εμπειριστατωμένης αιτιολογίας που ιδρύει λόγο αναίρεσης της απόφασης κατά το άρθρο 510 § 1 εδ. Δ του πιο πάνω Κώδικα υπάρχει όταν δεν αναφέρονται σ' αυτήν τα πραγματικά περιστατικά με πληρότητα, σαφήνεια και χωρίς αντιφάσεις στα οποία στηρίχθηκε η κρίση του δικαστηρίου για τη συνδρομή των αντικειμενικών και υποκειμενικών στοιχείων του εγκλήματος, οι αποδείξεις που τα θεμελίωσαν και οι νομικοί συλλογισμοί με βάση τους οποίους το δικαστήριο έκανε την υπαγωγή των πραγματικών περιστατικών που αποδείχτηκαν στην ουσιαστική ποινική διάταξη που εφαρμόσε. Όπως δε προκύπτει από το άρθρο 510 § 1 εδ. Ε του ΚΠΔ εσφαλμένη ερμηνεία ουσιαστικής ποινικής διάταξης υπάρχει όταν ο δικαστής αποδίδει στο νόμο έννοια διαφορετική από εκείνη που έχει αυτός πραγματικά, ενώ εσφαλμένη είναι η εφαρμογή αυτής όταν ο δικαστής χωρίς να παρερμηνεύσει το νόμο δεν υπάγει στην αληθινή έννοιά του τα πραγματικά περιστατικά που δέχτηκε ότι προέκυψαν, αλλά σε άλλη διάταξη νόμου που δεν αρμόζει στη συγκεκριμένη περίπτωση. Επίσης περίπτωση εσφαλμένης εφαρμογής ουσιαστικής ποινικής διάταξης που ιδρύει λόγο αναίρεσης κατά την πιο πάνω διάταξη, υπάρχει όχι μόνον όταν το δικαστήριο της ουσίας δεν υπάγει ορθά τα περιστατικά που δέχτηκε στη διάταξη που εφαρμόστηκε, αλλά και όταν η διάταξη αυτή παραβιάστηκε εκ πλαγίου, γιατί δεν αναφέρονται στην απόφαση κατά τρόπο σαφή, πλήρη και ορισμένο τα παραπάνω περιστατικά ή κατά την ανάπτυξη των υπάρχει αντίφαση είτε μεταξύ αυτών, είτε μεταξύ της αιτιολογίας που τα περιέχει και του διατακτικού της απόφασης, ώστε να μην είναι εφικτός ο έλεγχος από τον Άρειο Πάγο για την ορθή ή όχι εφαρμογή του νόμου, οπότε η απόφαση στερείται στην περίπτωση αυτή νόμιμης βάσης. Στην προκειμένη υπόθεση, όπως προκύπτει από το αιτιολογικό της προσβαλλόμενης απόφασης σε συνδυασμό με το διατακτικό, το τριμελές εφετείο της Αθήνας που δίκασε κατ' έφεση, δέχτηκε, κατά την ανέλεγκτη σε πράγματα κρίση του, αναφέροντας και τα αποδεικτικά μέσα, ότι η αναιρεσιούσα στην Αθήνα την 22-12-1981 ενώ ήταν υποχρεωμένη λόγω του επαγγέλματός της σε ιδιαίτερη επιμέλεια και προσοχή από αμέλεια λόγω ελλείψεως της προσοχής την οποία όφειλε από τις περιστάσεις και μπορούσε να καταβάλει προξένησε σωματική βλάβη στο Δ.Ρ., καθόσον τυγχάνουσα υπεύθυνη επιστήμονας μηχανικός της αναγειρόμενης πολυώροφης οικοδομής στην οδό Κρυστάλλη 16, δεν κάλυψε τα φρεάτια του ανελκυστήρα ούτε τοποθέτησε προ αυτών προστατευτικά κιγκλιδώματα για την ασφάλεια των εργαζομένων και των λοιπών υποψήφιων αγοραστών και άλλων επισκεπτών της οικοδομής με αποτέλεσμα να καταπέσει από το φρεάτιο του 4ου ορόφου στο υπόγειο ο πιο πάνω τεχνίτης, ο οποίος ανήλθε στον όροφο αυτόν για να

μετρήσει για την κατασκευή τζακιών και λόγω του σκότους δεν αντιλήφθηκε το ελεύθερο άνοιγμα του φρεατίου και να υποστεί κάταγμα σφηνοειδές του πρώτου οσφυϊκού σπονδύλου ως και εγκάρσιας αποφύσεως, μείωση της μυϊκής ισχύος των κάτω άκρων, και θλάση κοιλίας και θώρακος. Μετά από τις παραδοχές αυτές το δικαστήριο που δίκασε κήρυξε ένοχο την αναιρεσείουσα για την πράξη της σωματικής βλάβης από αμέλεια και επέβαλε σ' αυτήν ποινή φυλάκισης 4 μηνών την εκτέλεση της οποίας ανέστειλε επί τριετίαν. Μ' αυτά που δέχτηκε το Τριμελές Εφετείο στο σκεπτικό, συμπληρούμενο παραδεκτά από το διατακτικό περιέλαβε στην προσβαλλόμενη απόφασή του ειδική και εμπεριστατωμένη αιτιολογία που αξιώνουν τα παραπάνω άρθρα 93 § 3 του Συντάγματος και 139 του ΚΠ Δικονομίας, αφού αναφέρονται σ' αυτήν με πληρότητα, σαφήνεια και χωρίς αντιφάσεις τα πραγματικά περιστατικά, που προέκυψαν από την ακροαματική διαδικασία, και στοιχειοθετούν την αντικειμενική και υποκειμενική υπόσταση της πράξης της σωματικής βλάβης για την οποία καταδικάστηκε η αναιρεσείουσα, τα αποδεικτικά μέσα που τα θεμελιώσαν και οι νομικοί συλλογισμοί με βάση τους οποίους έγινε η υπαγωγή των πραγματικών περιστατικών στις ουσιαστικές ποινικές διατάξεις των άρθρων 314 και 315 του ΠΚ, τις οποίες ορθά εφάρμοσε και ερμήνευσε και δεν παραβίασε εκ πλαγίου, στερώντας την απόφαση της νόμιμης βάσης. Ειδικότερα αναφέρονται στο σκεπτικό τα πραγματικά περιστατικά από τα οποία προκύπτει, ότι η αναιρεσείουσα μπορούσε να προβλέψει το αποτέλεσμα που επήλθε από τη μη επικάλυψη των φρεατίων, ενόψει του ότι ήταν υπεύθυνη επιβλέπουσα μηχανικός κατά την ανέγερση της οικοδομής και κατά την κοινή πείρα και λογική από τα φρεάτια υπήρχε κίνδυνος για τους εκεί εργαζομένους ή τους επισκέπτες της οικοδομής και ο αντικειμενικός αιτιώδης σύνδεσμος μεταξύ της παράλειψης της αναιρεσείουσας και του αποτελέσματος που επήλθε, ήτοι του τραυματισμού του Δ.Ρ., που πήγε στην οικοδομή για να μετρήσει για την τοποθέτηση τζακιών. Είναι αβάσιμος συνεπώς και πρέπει να απορριφθεί ο πρώτος λόγος αναιρέσης κατά τις αιτιάσεις του 1, 2 και ο δεύτερος με τους οποίους η αναιρεσείουσα υποστηρίζει τα αντίθετα.

Επειδή, η επιβαλλόμενη από τα άρθρα 93 § 3 του Συντάγματος και 139 του ΚΠ Δικονομίας ειδική και εμπεριστατωμένη αιτιολογία πρέπει να επεκτείνεται και στους προσβαλλόμενους από τον κατηγορούμενο ή τον συνήγορό του αυτοτελείς ισχυρισμούς. Είναι δε αυτοτελείς εκείνοι οι ισχυρισμοί οι οποίοι κατατείνουν στην άρση του άδικου χαρακτήρα της πράξης ή αποκλείουν ή μειώνουν την ικανότητα προς καταλογισμόν ή οδηγούν στην απόσβεση του αξιόποινου ή σε μείωση της ποινής. Εξάλλου για το μη καταλογισμό της πράξης στον υπαίτιο λόγω νομικής πλάνης κατά το άρθρο 31 § 2 του ΠΚ, απαιτείται η διαπίστωση αφενός μεν ότι αυτός αγνοούσε ότι η πράξη του ήταν κατ' αρχήν άδικη ή πεπλανημένα πίστευε ότι εδικαιούτο να εκτελέσει την πράξη, κατ' εσφαλμένη αντίληψη κανόνα δικαίου, που δημιουργούσε στη συγκεκριμένη περίπτωση την πεποίθηση, ότι συντρέχει κάποιος λόγος από αυτούς που απέκλειαν το άδικο, αφετέρου δε ότι ο υπαίτιος όχι μόνον αγνοούσε αλλά και δεν μπορούσε να γνωρίζει τον άδικο χαρακτήρα της πράξης οποιαδήποτε επιμέλεια και προσπάθεια και αν κατέβαλε, ενόψει των πνευματικών και επαγγελματικών δυνατοτήτων του. Περαιτέρω κατά την έννοια των διατάξεων του άρθρου 3 § 1α και 2 πραγματική πλάνη είναι η άγνοια (πλάνη εν ευρεία έννοια) ή η εσφαλμένη αντίληψη (πλάνη σε στενή έννοια) από τον πράττοντα για κάποιο συστατικό όρο της αντικειμενικής υπόστασης ορισμένου εγκλήματος ή κάποιου περιστατικού που επαυξάνει την βαρύτητα του εγκλήματος. Επί πραγματικής πλάνης ο δράστης αγνοεί ή εσφαλμένα αντιλαμβάνεται τί πράττει, αναφέρεται δε αυτή σε πραγματικά περιστατικά της εγκληματικής πράξης και δη όχι μόνο σε γεγονότα ή πραγματικές καταστάσεις, αλλά και σε νομικές ιδιότητες ή άλλα αξιολογικά στοιχεία της αντικειμενικής υπόστασης του εγκλήματος και είναι αδιάφορο ποια υπήρξε η πηγή της πλάνης, αν δηλαδή οφείλεται αυτή σε άγνοια ή εσφαλμένη αντίληψη της πραγματικότητας ή αν οφείλεται σε άγνοια ή εσφαλμένη αντίληψη κάποιας νομικής διάταξης. Στην προκειμένη υπόθεση, όπως προκύπτει από τα πρακτικά της δίκης, η αναιρεσείουσα ισχυρίστηκε τα εξής: "Είχα δώσει εντολές για τις πόρτες και τα χιαστί στα φρεάτια. Δεν πήγαινα τακτικά. Είχαμε πάει με τον ιδιοκτήτη του οικοπέδου πριν 10 μέρες από τότε. Υπήρχαν τα προστατευτικά μέτρα. Αν δεν τα εκτελούσαν δεν είμαι υπεύθυνη". Τα πραγματικά αυτά περιστατικά δεν συγκροτούν τις έννοιες της νομικής και πραγματικής πλάνης, όπως παραπάνω αναπτύχθηκαν, και γ' αυτό δεν είχε υποχρέωση το τριμελές εφετείο να δικαιολογήσει την απόρριψή τους. Είναι αβάσιμη συνεπώς και πρέπει να απορριφθεί η 3η αιτίαση του πρώτου λόγου της αίτησης αναιρέσης. Μετά από τα παραπάνω πρέπει να απορριφθεί η αίτηση αναιρέσης και να καταδικαστεί ο αναιρεσείων στα έξοδα της δίκης κατά τα άρθρα 583 § 1 του ΚΠοινΔικ, 3 § 3 του ν. 663/1977 και την 7429/1988 απόφαση των Υπουργών Δικαιοσύνης και Οικονομικών.